

ТЕОРІЯ ТА ФІЛОСОФІЯ ПРАВА

УДК 340.1

Павло Білик
аспірант спеціальності 081 "Право"
Навчально-наукового Інституту права,
психології та інноваційної освіти
Національного університету "Львівська політехніка",
bilyk.lviv@gmail.com

НАУКОВІ ПІДХОДИ ДО РОЗУМІННЯ МЕДИЧНОГО ПРАВА ЯК ОКРЕМОЇ НОВОЇ ГАЛУЗІ

<http://doi.org/10.23939/law2021.30.036>

© Білик П., 2021

Проаналізовано наукові погляди на галузеву самостійність медичного права та зроблено авторські висновки. Вважаємо, що правовідносини, які входять до предмета медичного права, доцільно виокремити у дві групи. Перша група представлена тими відносинами, що виникають під час здійснення медичної діяльності задля надання медичної допомоги, тобто це відносини між лікарем і пацієнтом під час здійснення першим діагностичних, лікувальних й профілактичних заходів. На наше переконання, вони є основою відносин у сфері медицини. До другої групи відносин належать відносини, пов'язані із наданням медичної допомоги, зокрема, у сфері внутрішньої організації надання медичних послуг, обов'язкового медичного страхування, зі здійснення контролю та нагляду у сфері охорони здоров'я, ліцензування та акредитації медичних організацій тощо. Пропонуємо такі відносини назвати організаційно-правовими у сфері медицини, позаяк вони є основою виникнення відносин під час реалізації медичної діяльності щодо надання медичної допомоги та забезпечують її якісне надання.

Доведено, що медичне право є самостійною комплексною галуззю права, що сформувалася на межі профілюючих галузей права (якими, на нашу думку, є цивільне, адміністративне право, право соціального забезпечення), предметом якої є суспільні відносини, які постають у процесі реалізації медичної діяльності щодо надання медичної допомоги, та організаційно-правові відносини у сфері медицини. В основу їх правового регулювання покладено комбінований (імперативно-диспозитивний метод). Отже, усвідомлення самостійної галузевої належності медичного права сприятиме його подальшому розвитку, вдосконаленню правового регулювання окремих галузевих інститутів, запровадженню нових механізмів охорони та захисту прав та інтересів суб'єктів у сфері охорони здоров'я.

Ключові слова: галузь права; медичне право; правове регулювання; правовідносини; медична допомога; лікувально-профілактична установа; пацієнт; система охорони здоров'я.

Постановка проблеми. У контексті нових назрілих проблем, зокрема пандемії Covid-19, актуалізується формування медичного права як окремої галузі та визначальної складової правничої науки. Попри важливість цієї проблематики та жваві наукові дискусії щодо доцільності виокремлення медичного права як самостійної галузі права, залишаються актуальними питання їх ролі в системі медичної та правової науки та практики. Розвиток та ускладнення медичної діяльності, проблеми її законодавчого регулювання, низький державний контроль якості медичної допомоги, негативні наслідки медичного втручання, а також підвищення правової культури соціуму в сфері забезпечення своїх прав у сфері медицини, зумовлюють необхідність розвитку медичного права як окремої галузі.

Проблеми правового регулювання медичної діяльності здебільшого досліджували представники медичної спільноти, тому нині практично відсутні наукові розвідки щодо сутності самого медичного права, чітка правова регламентація якого визначає його подальший розвиток. Соціум розуміє медицину у двох аспектах: як засіб допомоги людині, яка потребує лікування, і як потенційно агресивний чинник, що може викликати захворювання у здорової людини чи погіршити стан хворої (алергічні прояви на введення лікарського препарату, інфікування під час переливання крові тощо).

Аналіз дослідження проблеми. Проблеми медичного права досліджували такі вчені, як В. Акопов, С. Багненко, Н. Болотіна, Ю. Вороненко, З. Гладун, О. Губанова, Л. Дешко, О. Козодаєва, Б. Логвиненко, О. Леонтьєв, М. Малєйна, Я. Радиш, І. Сенюта, С. Стеценко, В. Стеценко та ін. Втім, сьогодні існують різні наукові погляди на галузеву самостійність медичного права, тому основні з них спробуємо проаналізувати. Новизна дослідження полягає у висвітленні предмета і методу правового регулювання суспільних відносин у сфері медицини та аргументації належності медичного права до самостійної галузі права.

Мета статті – проаналізувати наукові погляди на галузеву самостійність медичного права та висновувати авторські твердження.

Виклад основного матеріалу. Розуміючи медичне право як комплексне утворення, М. Малєйна зазначає, що відносини у сфері охорони здоров'я регулюються нормами різної юридичної сили всяких галузей права. Відповідно до позиції вченої, неправильно зараховувати такі комплексні утворення до галузей права, позаяк у них виражена не диференціація однорідних норм, а інтеграція норм різних галузей в одній за сутністю й соціальними цілями сфері діяльності [1, с. 26].

Вчений В. Акопов визначає медичне право як “сукупність нормативно-правових актів, що регулюють відносини між пацієнтом й медичним працівником у сфері надання медичної допомоги, між громадянином і лікувально-профілактичних закладом, а також прав, обов'язків та відповідальності у зв'язку із проведенням діагностичних, лікувальних, санітарно-гігієнічних заходів” [2, с. 12].

Дослідник О. Леонтьєв медичне право розглядає як сукупність нормативно-правових актів, що визначають загальноправові, організаційні та структурні відносини у процесі надання медичної, лікувально-профілактичної допомоги людям, проведення санітарно-протиепідемічних заходів та інших дій, що пов'язані з діяльністю стосовно охорони здоров'я громадян [3, с. 44].

Звідси можемо стверджувати, що зазначені вчені не виокремлюють медичне право у самостійну галузь, а лише розглядають як комплексну галузь законодавства.

Опозиційними є положення наукових розвідок низки дослідників, Н. Болотіної, В. Волкова, З. Гладуна, Л. Дешко, В. Заболотького, М. Клика, А. Максимова, І. Сенюти, І. Полякова, В. Соловйова, С. Стеценко, які виділяють медичне право в окрему галузь права.

Згідно із позицією Н. Болотіної, медичне право є системою правових норм, що регулюють особливі суспільні відносини, змістом яких є вплив медичних працівників за допомогою медичних

засобів на фізичне та психічне здоров'я людини. На переконання вченої, концепція медичного права виникла із практичних потреб, оскільки кожна людина рано чи пізно стає суб'єктом відносин щодо надання медичної допомоги. Тому недостатньо лише досконалих засобів діагностування, лікування чи профілактики, постає гостра необхідність у виробленні ефективного правового механізму забезпечення кожній людині права на медичну допомогу, щоб вона могла цими засобами належно скористатися [4, с. 117].

Медичне право як окрему галузь українського права розглядає правознавиця О. Беденко-Зваридчук, яка розуміє під ним сукупність правових норм, що регулюють суспільні відносини, пов'язані із реалізацією прав людини на здоров'я. Вони являють собою відносини між громадянином й лікувально-профілактичною установою, пацієнтом і медичним працівником щодо надання медичної допомоги, зокрема, права, обов'язки та відповідальність щодо проведення діагностичних, лікувальних й санітарно-гігієнічних заходів [5, с. 22].

У цьому контексті заслуговує на увагу позиція І. Полякова та А. Максимова. Ці дослідники вважають, що медичне право – окрема галузь права є сукупністю правових норм, які регулюють відносини, що виникають у процесі надання медичних послуг та з метою забезпечення інтересів людини та держави. Аналіз предмета, принципів, джерел, які врегульовують відносини у системі охорони здоров'я та політику держави у цій сфері, дає змогу, на думку зазначених дослідників, сформулювати науково обґрунтовану дефініцію медичного права як комплексної спеціалізованої інтегрованої галузі права, що являє собою гармонійну єдність правових норм, які регулюють суспільні відносини у системі охорони здоров'я (організаційно-управлінські, матеріальні, трудові та ін.) [6, с. 26].

Вказуючи на комплексний характер галузі медичного права, дослідник В. Рудий зазначає, що “право у сфері охорони здоров'я – це сукупність загальнообов'язкових офіційно визначених правових норм, які безпосередньо торкаються сфери охорони здоров'я та пов'язані із використанням загального цивільного, адміністративного та кримінального задля забезпечення належних умов охорони системи здоров'я [7, с. 76].

Вчений З. Гладун вважає медичне право комплексною спеціалізованою галуззю права, яка являє собою внутрішньо зв'язану єдність правових норм щодо регулювання суспільних відносин у системі охорони здоров'я та медико-санітарної допомоги як кожній окремій людині, так і соціуму загалом [8, с. 66].

Дослідниця І. Сенюта визначає, що медичне право – це комплексна галузь права, що являє собою сукупність правових норм, які регулюють суспільні відносини у процесі здійснення медичної діяльності та контроль якості медичних послуг. Під медичною діяльністю вона розуміє комплексну систему, що являє собою надання людині медичної допомоги у межах діагностичних, лікувальних, реабілітаційно-відновних та профілактичних заходів. Зауважимо, що І. Сенюта твердо переконана у необхідності ухвалення Медичного кодексу України [9].

Деякі науковці, зокрема Н. Ікла та В. Соловійова, вважають, що право охорони здоров'я є комплексною галуззю права, основою якої постають відносини із медичного обслуговування. На їхню думку, “є спрощеними та необґрунтованими підходи щодо вирішення даної проблеми шляхом віднесення медичних відносин до предмету тієї чи іншої узвичаєної галузі права (цивільного, адміністративного), або конструювання нової галузі – медичного права” [10, с. 23].

На переконання А. Хлапова, розуміння специфіки галузі медичного права ґрунтується на визначенні понять “охорона здоров'я” та “медицини”. Перше є системою соціально-економічних й медичних заходів, ціль яких – зберегти та підвищити рівень здоров'я кожної окремої людини та всього соціуму загалом, а друге – галузь наукової та практичної діяльності, визначальними завданнями якої є пізнання процесів, які відбуваються в організмі здорової та хворої людини, задля збереження й зміцнення її здоров'я, а також розроблення методів з'ясування, застереження та лікування хвороб. Втім, одне й інше слугують одній меті – зберегти, зміцнити та підвищити рівень здоров'я соціуму, що є об'єктом правового регулювання у сфері охорони здоров'я [11, с. 119].

Зважаючи на вищенаведені теоретичні положення та різні методологічні підходи щодо класифікації галузей права, спробуємо зробити певні висновки у контексті медичного права. Передусім необхідно визначити предмет та метод його правового регулювання.

На переконання В. Стеценка, предметом медичного права є суспільні відносини, що виникають у процесі реалізації медичної діяльності [12, с. 298]. Дослідниця І. Сенюта під предметом медичного права розуміє всі суспільні відносини, які постають в ході надання медичної допомоги, що реалізовується у межах діагностичної, лікувальної, реабілітаційно-відновної та профілактичної діяльності задля забезпечення права людини на охорону здоров'я [9].

Вчена Н. Болотіна визначає предмет медичного права як своєрідний комплекс суспільних відносин, що виникають внаслідок безпосереднього впливу різного роду медичних засобів (діагностичних, медикаментів, психологічних, біомедичних тощо) на людину. Всі інші відносини, що стосуються медицини (приміром, медичного страхування, промислової санітарії, санітарного нагляду, організації медичних закладів чи співвідношення компетенцій між окремими їх структурними ланками) до предмета цього права не входять [8].

Л. Дешко предметом медичного права вважає суспільні відносини, що постають у процесі здійснення не тільки медичної, але й фармацевтичної діяльності [13, с. 122].

Відтак, наведені вище підходи щодо визначення предмета медичного права засвідчують їх різноманітність. Правове регулювання відносин, які воно регулює, торкається або права особи на охорону здоров'я та надання їй медичної допомоги, або ж розширюються до медичного страхування та фармацевтичної діяльності. Разом з тим, зауважити, що науковці доволі по-різному визначають такі поняття, як "охорона здоров'я", "медична допомога", "медична діяльність".

Б. Логвиненко слушно зазначає, що предмет медичного права не може зводитися лише до здійснення медичної діяльності [14, с. 77], посилаючись на нормативне визначення медичної діяльності, закріплене Інструкцією про порядок надання Комітетом із питань народної та нетрадиційної медицини при Міністерстві охорони здоров'я спеціального дозволу для провадження медичної діяльності у галузі народної та нетрадиційної медицини, що затверджена наказом Міністерства охорони здоров'я України від 10 серпня 2000 р. № 195. Згідно із п. 1.2.1 зазначеної інструкції, медична діяльність визначається як регламентована Основами законодавства України про охорону здоров'я, іншими актами законодавства із питань охорони здоров'я, нормативно-правовими актами Міністерства охорони здоров'я України діяльність щодо надання громадянам лікувально-профілактичної допомоги. Зважаючи на це, використання дефініції "медична діяльність" істотно обмежує як предмет медичного права, так і саме розуміння медичного права як окремої галузі національного права.

Згідно із позицією Б. Логвиненко, особливостями предмета медичного права є те, що до нього входять суспільні відносини, об'єднувальним елементом яких є саме сфера медицини. Аргументуючи це, дослідник вказує, що медицина охоплює наукові знання та медичну діяльність [14, с. 78]. Відтак, намагаючись спростити та уніфікувати предмет медичного права, вчений пропонує включити до нього суспільні відносини, які виникають у сфері медицини.

Зважаючи на вищезначене, вважаємо, що правовідносини, які входять до предмета медичного права, доцільно виокремити у дві групи. Перша група представлена тими відносинами, що виникають під час здійснення медичної діяльності у процесі надання медичної допомоги. Тобто це відносини між лікарем і пацієнтом під час здійснення першим діагностичних, лікувальних й профілактичних заходів. На наше переконання, вони є основою відносин у сфері медицини. До другої групи відносин належать відносини, що пов'язані із наданням медичної допомоги, зокрема, у сфері внутрішньої організації надання медичних послуг, обов'язкового медичного страхування, зі здійснення контролю та нагляду у сфері охорони здоров'я, ліцензування та акредитації медичних організацій тощо. Пропонуємо такі відносини називати організаційно-правовими у сфері медицини, позаяк вони є основою виникнення відносин у процесі реалізації медичної діяльності щодо надання медичної допомоги та забезпечують її якісне надання. Отже, вважаємо, що предметом медичного

права є суспільні відносини, які виникають під час здійснення медичної діяльності щодо надання медичної допомоги, а також організаційно-правові відносини у сфері медицини.

Аргументація щодо самостійності галузі медичного права не може ґрунтуватися лише на визначенні предмета галузі, адже не менш вагомою складовою будь-якої галузі права є, звісно, метод правового регулювання, що являє собою сукупність прийомів й способів, за допомогою яких здійснюється регулювання суспільних відносин.

Так, метод галузі права являє собою сукупність прийомів й способів, за допомогою яких здійснюється регулювання суспільних відносин, що входять до її предмета. Вчена В. Стеценко відзначає: зважаючи на те, що для імперативного методу характерні відносини влади – внаслідок підпорядкування як сторони правовідносин уповноваженого органу держави, а диспозитивному методу притаманна рівність сторін правовідносин, слід наголосити на комплексному застосуванні методів правового регулювання у медичному праві. Як приклад використання імперативного методу в правовому регулюванні суспільних відносин у сфері медицини авторка наводить організацію та управління системою охорони здоров'я, коли керівники вищих органів взаємодіють із підпорядкованими їм представниками лікувально-профілактичних установ. Водночас, правові відносини між лікарем і пацієнтом, на переконання дослідниці, регулюються за допомогою диспозитивного методу, виявом чого слугує рівність суб'єктів правовідносин й можливість самостійного визначення власної поведінки [12, с.299].

На необхідності комплексного використання імперативного та диспозитивного методів у медичному праві наголошує й О. Козодаєва. Відповідно до позиції вченої імперативний метод у медичному праві застосовується у процесі правового регулювання виконання владних розпоряджень медичними організаціями, що скеровані на забезпечення якості, заборони, недопуску некомпетентних осіб до здійснення медичної практики (ліцензування, стандартизація, сертифікація) тощо, тоді як диспозитивний метод передбачає юридичну рівність всіх учасників правовідносин. Так, відносини медичної діяльності є правовідносинами, що виникають між суб'єктами щодо надання медичних послуг та в особливих обставинах інших [15, с. 250].

Позаяк історично державна система охорони здоров'я в Україні була сформована як монополія, із доволі жорсткими адміністративними методами управління всіма соціально-економічними процесами, що пов'язані із відносинами у сфері охорони здоров'я, ці відносини були і дотепер, в окремих випадках, залишаються за природою адміністративними. Як відомо, для адміністративного права характерний імперативний метод правового регулювання суспільних відносин, проте, з іншого боку, розвиток медичного страхування, приватної медицини та й самі правовідносини в ретязі "лікар-пацієнт" потребують більшої свободи вибору еventуального варіанта поведінки учасників таких відносин, а відтак, їм властивий диспозитивний метод правового регулювання.

Ми підтримуємо позицію щодо використання комплексного, імперативно-диспозитивного методу правового регулювання у медичному праві та вважаємо, що для відносин, які виникають під час здійснення медичної діяльності щодо надання медичної допомоги, характерологічним є диспозитивний метод правового регулювання, натомість для організаційно-правових відносин у сфері медицини – імперативний метод правового регулювання.

Висновки. Підсумовуючи вищевикладені теоретичні положення стосовно можливостей класифікації галузей права, висновуємо, що медичне право є самостійною комплексною галуззю права, що сформувалася на межі профілюючих галузей права (якими, на нашу думку, є цивільне, адміністративне право, право соціального забезпечення), предметом якої є суспільні відносини, які постають у процесі реалізації медичної діяльності щодо надання медичної допомоги та організаційно-правові відносини у сфері медицини. В основу їх правового регулювання покладено комбінований (імперативно-диспозитивний метод). Отже, усвідомлення самостійної галузевої належності медичного права сприятиме його подальшому розвитку, вдосконаленню правового

регулювання окремих галузевих інститутів, запровадженню нових механізмів охорони та захисту прав та інтересів суб'єктів у сфері охорони здоров'я

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Малеина М. Н. (1995). Человек и медицина в современном праве: учеб. и практ. пособ. Москва: БЕК. 260 с.
2. Акопов В. И. (2016). Медицинское право в вопросах и ответах. Москва: Феникс. 512 с.
3. Леонтьев О. В. (2013). Правовое обеспечение медицинской деятельности: учебник для средних медицинских учебных заведений. СПб.: СпецЛит. 142 с.
4. Болотіна Н. Б. (1999). Медичне право в системі права України. *Право України*. № 1. С. 116–121.
5. Беденко-Зваридчук О. (2012). Правовий статус пацієнта та його представника. *Практика управління медичним закладом*. № 5. С. 19–28.
6. Поляков И. В., Максимов А. В. (2001). Об особенностях медицинского права. *Проблемы социальной гигиены и организации здравоохранения*. № 1. С. 25–27.
7. Рудий В. М. З. (2005). Законодавче забезпечення реформи системи охорони здоров'я в Україні. К.: Сфера, 272 с.
8. Гладун З. С. (2005). Проблеми формування медичного права в Україні. *Вісник Львівського національного медичного університету*. № 3. С. 66–70.
9. Сенюта І. Вважаю за необхідне розробити й прийняти Медичний кодекс України *Юридична газета*. № 13 (719). URL: <https://yur-gazeta.com/interview/vvazhayu-za-neobhidne-rozrobiti-y-priynyati-medichniy-kodeks-ukrayini.html> (дата звернення: 04.03.2021).
10. Клык Н., Соловьев В. (2000). Медицинский кодекс России: каким ему быть? *Российская юстиция*. № 9. С. 21–24.
11. Хлапов А. Л. (2010). Обоснование правовых категорий применительно к медицинскому праву. *Дальневосточный медицинский журнал*. № 4. С. 118–121.
12. Стеценко В. Ю. (2007). Предмет, метод і система медичного права. *Медичне право України: проблеми становлення та розвитку: матеріали І Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Львів, 19–20 квітня 2007 р.)*. Львів: ЛОБФ “Медицина і право”. С. 297–301.
13. Дешко Л. (2006). Про галузеву належність медичного права України. *Право України*. № 1. С. 120–124.
14. Логвиненко Б. О. (2012). До питання про предмет медичного права України. *Європейські перспективи*. № 4. Ч. 1. С. 74–78.
15. Козодаева О. Н. (2011). Медицинское право: особенности правового регулирования. *Вестник ТГУ*. Вып. 6 (98). С. 247–251.

REFERENCES

1. Maleyna M. N. (1995). *Chelovek y medytyna v sovremennom prave: uchebnoe y prakt. posob.* [Man and medicine in modern law: educational and practical allowance]. M.: BEK. 260 p.
2. Akopov V. Y. (2016). *Medytsynskoe pravo v voprosakh y otvetakh* [Medical law in questions and answers]. M.: Fenyks. 512 p.
3. Leontev O. V. (2013). *Pravovoe obespechenye medytsynskoi deiatelnosti: uchebnyk dlia srednykh medytsynskyykh uchebnykh zavedeniy* [Legal support of medical activity: a textbook for secondary medical schools]. SPb.: SpetsLyt. 142 p.
4. Bolotina N. B. (1999). *Medychne pravo v systemi prava Ukrainy* [Medical law in the legal system of Ukraine]. Pravo Ukrainy. No. 1. S. 116–121.
5. Bedenko-Zvarydchuk O. (2012). *Pravovyi status patsienta ta yoho predstavnyka. Praktyka upravlinnia medychnym zakladom* [Legal status of the patient and his representative. The practice of managing a medical institution]. No. 5. P. 19–28.
6. Poliakov Y. V., Maksymov A. V. (2001). *Ob osobennostiakh medytsynskoho prava. Problemy sotsyalnoi hyhyeny y orhanyzatsyy zdravookhraneniya* About features of medical law [Problems of social hygiene and health care organization]. No. 1. P. 25–27.
7. Rudyi V. M. Z. (2005). *Akonodavche zabezpechennia reformy systemy okhorony zdorovia v Ukraini* [Legislative support for health care reform in Ukraine]. K.: Sfera. 272 p.

8. Hladun Z. S. (2005). *Problemy formuvannia medychnoho prava v Ukraini* [Problems of formation of medical law in Ukraine]. Visnyk Lvivskoho natsionalnoho medychnoho universytetu. No. 3. P. 66–70.
9. Seniuta I. *Vvazhaiu za neobkhidne rozrobyty y pryiniaty Medychnyi kodeks Ukrainy*. Yurydychna hazeta. [I consider it necessary to develop and adopt the Medical Code of Ukraine. Legal newspaper] No. 13 (719). URL: <https://yur-gazeta.com/interview/vvazhayu-za-neobkhidne-rozrobiti-y-priynyati-medichniy-kodeks-ukrayini.html> (data zvernennia: 04.03.2021).
10. Клык N., Solovev V. (2000). *Medytsynskiy kodeks Rossyy: kakym emu byt? Rossyiskaia yustitsiya* [Russian Medical Code: what should it be like? Russian justice]. No. 9. P. 21–24.
11. Khlapov A. L. (2010). *Obosnovanye pravovykh katehoriy pryenytelno k medytsynskomu pravu* [Substantiation of legal categories in relation to medical law]. Dalnevostochnyy medytsynskiy zhurnal. No. 4. P. 118–121.
12. Stetsenko V. Yu. (2007). *Predmet, metod i systema medychnoho prava. Medychne pravo Ukrainy: problemy stanovlennia ta rozvytku: materialy I Vseukr. nauk.-prakt. konf. (m. Lviv, 19–20 kvitnia 2007 r.)* [Subject, method and system of medical law. Medical law of Ukraine: problems of formation and development: materials I All-Ukrainian. scientific-practical conf.]. Lviv: LOBF “Medytsyna i pravo”. P. 297–301.
13. Deshko L. (2006). *Pro haluzevu nalezhnist medychnoho prava Ukrainy. Pravo Ukrainy* [About branch affiliation of medical law of Ukraine. Law of Ukraine]. No. 1. P. 120–124.
14. Lohvynenko B. O. (2012). *Do pytannia pro predmet medychnoho prava Ukrainy* [n the subject of medical law of Ukraine. European perspectives]. Yevropeiski perspektyvy. No. 4. Ch. 1. P. 74–78.
15. Kozodaeva O. N. (2011). *Medytsynskoe pravo: osobennosti pravovoho rehulyrovaniya* [Medical law: features of legal regulation]. Vestnyk THU. Выр. 6 (98). P. 247–251.

Дата надходження: 09.04.2021 р.

Pavlo Bilyk

Institute law, psychology and innovative education
Lviv Polytechnic National University

SCIENTIFIC APPROACHES TO UNDERSTANDING MEDICAL LAW AS A SEPARATE NEW FIELD

The article analyzes the scientific views on the sectoral independence of medical law and concludes the author's statements. We believe that legal relations, which are part of the subject of medical law, it is advisable to separate into two groups. The first group is represented by the relationships that arise in the implementation of medical activities in the process of providing medical care. That is, the relationship between doctor and patient in the implementation of the first diagnostic, therapeutic and preventive measures. In our opinion, they are the basis of relations in the field of medicine. The second group of relations includes relations related to the provision of medical care, in particular, in the field of internal organization of medical services, compulsory health insurance, control and supervision in the field of health care, licensing and accreditation of medical organizations, etc. We propose to call such relations organizational and legal in the field of medicine, as they are the basis for the emergence of relations in the implementation of medical activities for the provision of medical care and ensure its quality.

It is proved that medical law is an independent complex branch of law, formed on the border of the relevant branches of law (which, in our opinion, are civil, administrative law, social security law), the subject of which are public relations that arise in the implementation of medical provision of medical care and organizational and legal relations in the field of medicine. Their legal regulation is based on a combined (imperative-dispositive method). Thus, the awareness of the independent sectoral affiliation of medical law will contribute to its further development, improvement of legal regulation of certain sectoral institutions, the introduction of new mechanisms to protect and defend the rights and interests of entities in the field of health care

Key words: branch of law; medical law; legal regulation; legal relations; aid; medical and preventive institution; patient; health care system.